18 બજાર

અધ્યયન નિષ્પત્તિ : **SS 7.33** વિવિધ પ્રકારના બજારો વચ્ચે તફાવત સમજે છે.

SS 7.34 વિવિધ બજારોમાં કે સ્થળોએ કેવી રીતે માલ પહોંચાડવામાં આવે છે તે જાણે છે.

શૈક્ષણિક મુદ્દા :
- → બજાર અને તેના પ્રકાર
- → બજારમાં ગ્રાહક
- → બજારની આજુબાજુ
- → ગ્રાહકનો હક અને ફરજ
- → બજારમાં સમાનતા
- → ઉત્પાદકતાથી બજાર સુધીની યાત્રા

પ્રશ્ન - 1 નીચે આપેલા દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધી ☐ માં લખો.

1. કોઈ એક નિશ્ચિત દિવસે જ ભરાતી હોય તેવી બજાર કયાં નામથી ઓળખાય છે ? ☐

(A) મહોલ્લા બજાર (B) સાપ્તાહિક બજાર
(C) નિયંત્રિત બજાર (D) ઓનલાઈન બજાર

2. માર્કેટયાર્ડનું સંચાલન કોણ કરે છે ? ☐

(A) દૂધ ઉત્પાદક સંઘ (B) ખેતીવાડી વિકાસ બેન્ક
(C) ખેતીવાડી ઉત્પન્ન બજાર સમિતી (D) કૃષિ કર્મચારી મંડળ

3. કયા પ્રકારના બજારમાં વસ્તુની ખરીદી કરવા સ્થળ પર જવુ પડતું નથી ? ☐

(A) શોપિંગ મોલ (B) ઓનલાઈન બજાર
(C) મહોલ્લા બજાર (D) સાપ્તાહિક બજાર

4. વિશ્વમાં સૌથી વધુ ગ્રાહકો કયાં દેશમાં છે ? ☐

(A) ભારત (B) ચીન
(C) અમેરિકા (D) ઓસ્ટ્રેલિયા

5. માંસાહારી ખાદ્યસામગ્રી પર કયાં પ્રકારનું નિશાન હોય છે ? ☐

(A) એગમાર્ક (B) લાલ રંગનું
(C) લીલા રંગનું (D) હોલમાર્ક

6. વિવિધ પ્રકારની અનેક વસ્તુઓમાંથી ગ્રાહક પોતાને ગમતી વસ્તુની પસંદગી કયા અધિકાર અનુસાર કરે છે ? ☐

(A) માહિતી મેળવવાનો અધિકાર (B) રજૂઆતનો અધિકાર
(C) પસંદગીનો અધિકાર (D) સલામતીનો અધિકાર

7. વસ્તુ ખરીદતી વખતે તમે શું ધ્યાન રાખશો ?

(A) માર્કો (B) એક્સપાયરી ડેટ

(C) બિલ લેવું (D) આપેલ તમામ

8. નીચેનામાંથી કયો ઉદ્યોગ કપાસના પાક સાથે જોડાયેલ નથી.

(A) કાપડ ઉદ્યોગ (B) પશુ આહાર ઉદ્યોગ

(C) ખાંડ ઉદ્યોગ (D) ખાદ્યતેલ ઉદ્યોગ

પ્રશ્ન - 2 (A) નીચેના આપેલા 'અ' વિભાગની વિગતોને 'બ' વિભાગની વિગતો સાથે યોગ્ય રીતો જોડો.

વિભાગ - (અ)	ઉત્તર	વિભાગ - (બ)
1. આઈ.એસ.આઈ	1.	A. સોના ચાંદીની બનાવટ પર
2. એગમાર્ક	2.	B. ઊનની બનાવટ પર
3. હોલમાર્ક	3.	C. ઘર-વપરાશની ચીજ વસ્તુઓ પર
4. વુલમાર્ક	4.	D. શાકાહારી સામગ્રી પર
		E. ખાદ્યપદાર્થ પર

(B) નીચે આપેલા વિધાનોમાં ખોટા વિકલ્પ છેકી સાચા બનાવો.

1. મહોલ્લા બજાર / મૉલમાં દુકાનદાર તેમના નિયમિત ગ્રાહકને ઉધારથી વેચાણ કરે છે.

2. ખેડૂત પોતાના પાકનું યોગ્ય વળતર મળી રહે તે માટે નિયંત્રિત બજાર / ઑનલાઈન બજારમાં વેચાણ કરે છે.

3. આપણે ખરીદેલ ટીવી કે ફ્રિજ ઉપર એગમાર્ક / ISI નું નિશાન જોવા મળે છે.

4. શાકાહારી ખાદ્યસામગ્રી પર લાલ / લીલા રંગનું નિશાન હોય છે.

5. ઑનલાઈન બજાર / સાપ્તાહિક બજારમાં નાના વેપારી તેમજ કારીગરોને રોજગાર મળી રહે છે.

પ્રશ્ન - 3 મને ઓળખો.

1. હું પૈસા આપી આવશ્યક વસ્તુઓ કે સેવાઓ ખરીદું છું. ....
2. મારે ત્યાં ગ્રાહક કાઉન્ટર પર રોકડ, ક્રેડિટકાર્ડ, ડેબિટકાર્ડ અને નેટ બેંકિંગથી ચૂકવણું કરી શકે છે. ....
3. મારા ત્યાં ખેડૂતોને રાત્રિરોકાણ નિવાસની સુવિધા, તેના પાકને સંગ્રહ કરવા ગોડાઉન જેવી સગવડો મળે છે. ....

પ્રશ્ન - 4 (A) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો.

1. મહોલ્લા બજારમાં કઈ કઈ વસ્તુઓ મળે છે ?

....

....

....

2. સાપ્તાહિક બજાર બીજા ક્યાં નામે ઓળખાય છે.

....

....

....

....

3. સાપ્તાહિક બજારમાં વસ્તુઓ શાથી સસ્તી મળે છે ?

....

....

....

4. ક્યાં પ્રકારના બજારમાં છેતરપિંડીનો ભય વધુ જોવા મળે છે ?

....

....

....

5. ગ્રાહકોને ચીજ કે સેવા અંગેના અધિકાર મળી રહે તે માટે ભારત સરકારે કયો કાયદો બનાવ્યો છે ?

....

....

....

6. ગ્રાહકોના હકો અને હિતોના રક્ષણ માટે ફરિયાદ ક્યાં કરવામાં આવે છે ?

....

....

....

7. કાચો માલ એટલે શું ?

....

....

....

8. કેવા પ્રકારની સુવિધાને લીધે બજારમાં ક્રાંતિ આવી છે ?

....

....

....

9. તમારી શાળામાં આનંદમેળો યોજવામાં આવે છે ? જો હા તો આ આનંદ મેળામાં તમે કઈ કઈ પ્રવૃત્તિઓ કરો છે ?

....

....

....

(B) નીચે આપેલ શબ્દોની સંકલ્પના સમજાવો.

1. બજાર. ....

....

....

....

....

2. શોપિંગ કોમ્પ્લેક્સ ....

....

....

....

....

3. મૉલ. ....

....

....

....

....

પ્રશ્ન - 5 નીચેના પ્રશ્નોનાં ઉત્તર બે-ત્રણ વાક્યોમાં લખો.

1. જરૂરિયાતની વસ્તુઓ દુકાન કે મૉલમાંથી ખરીદવાની જગ્યાએ જરૂરિયાતવાળી વ્યક્તિ પાસેથી ખરીદવી જોઈએ એવું શા માટે કહેવામાં આવે છે ?

....

....

....

....

2. ગ્રાહકના વિવિધ અધિકારો જણાવો ?

....

....

....

....

....

3. ગ્રાહકની ફરજો કઈ કઈ છે ?

....

....

....

....

....

પ્રશ્ન - 6 ટૂંકનોંધ લખો.

1. છેતરપિંડીથી બચવાના ઉપાયો.

....

....

....

....

....

....

....

પ્રશ્ન - 7 માગ્યા મુજબ પ્રવૃત્તિ કરો.

1. આપેલી ચીજ વસ્તુની પ્રમાણિતતા દર્શાવતી નિશાનીઓના ચિત્રો ચોંટાડો.

ISI	એગમાર્ક	એફ.એસ.એસ.એ.આઈ.
હોલમાર્ક	વુલમાર્ક	શાકાહારી ખાદ્ય સામગ્રી
માંસાહારી ખાદ્ય સામગ્રી		

SCE મૂલ્યાંકન

ક્રમ	અધ્યયન નિષ્પત્તિ	SCE મૂલ્યાંકન			ગુણ
		×	?	✓	
SS 7.33	વિવિધ પ્રકારના બજારો વચ્ચે તફાવત સમજે છે.				
SS 7.34	વિવિધ બજારોમાં કે સ્થળોએ કેવી રીતે માલ પહોંચાડવામાં આવે છે તે જાણે છે.				

વાલીની સહી : ....

શિક્ષકની સહી : ....

તારીખ : ....